صحیفه (۱) (سال دوم) شمارهٔ (۲۸)

امان افغان

۱۳۳۷ ع

قیمت سالیانه
دارالسلطنهٔ کابل ۷
روپیه کابلی
در اطراف داخلهٔ مملکت
۱۱ روپیهٔ کابلی
در خارج مملکت
۱۳ روپیهٔ کابلی
(به هر هفته یکبار)
(نشر میشود)
قیمت یک نسخهٔ آن
در کابل ۸ پیسه میباشد
(اوراق که درج نشود
(اعاده نمیشود)

(سر محرر)
(پاینده محمد)
(فرحت)
اداره خانه

دمافغانان کابل
(همه امورات تحریریه)
(به اداره خانه)
(بنام مدیر)
(فرستاده میشود)

(دورهٔ امن وامان پاینده باد)
(فرحت افغانستان پاینده باد)

تاریخ شمسی ۲۲ دلو ۱۳۰۰ شمسی مطابق ۱۳ جمادی الثانی ۱۳۴۰ قمری
تاریخ انگریزی ۱۱ فروری ۱۹۲۲ عیسوی

(تقریظ)

جریده شریفه (آزادی شرق) نامه ایست ادبی مصور :- با مطالعه کنندگان خود بزبان عربی ، فارسی ، ترکی ، جرمنی سخنهای ناصحانه سیاسی ، تاریخی ، اقتصادی میگوید .

بمدیریت درایت مآب جناب (شیخ عبدالرحمن سیف) در برلین (پایتخت جرمن) ماه دوبار نشر میشود خامه ازادای بیانش هوای آفاق عالم شرق در سر دارد و بملاحظهٔ نشو افکار عالم اسلام نکات مفیدهٔ اتحادیه میگارد ما را از هرقان پروران وطن عزیز خویش تمناست :- که مبلغ پانزده ۱۵ روپیه کابلی اشتراک این جریده مقدسه را مفت خود شمارند . هرگاه شایقین بامکین مبلغ فوق را باداره (امان افغان) یا بخزانهٔ دولتی بردازند :- بعد از وصول وجه یا رسید خزانه ماه دوبار بمطالعه آن محظوظ خواهند گشت -

از خامهٔ آتش زبان ادیب نوجوان (شایق) افغان طال عمره :

(معارف بیمار است واعلیحضرت غمخوار)

دربیست افواهاً شنیده بودم حضرت (معارف افندی) که فرد اول ابنای

مدنیت وزمام سیاسیات امور داخلی و خارجی مملکت وجود درقبضه تصرف شان است بمرض مهلك « سل » كه درد بی درمان وبلای نمایان است وابتدا ازغفلت پیدا میشود گرفتار وهم آغوش محنت بیشمار میباشد ؟ چون ازابتدا کسی بحال اسف اشتمال شان نپرداخته ! کنون هرقدر میکوشند فائده ندارد !

ناهوش آمد دل صدپاره یار ازدست رفت
دام تا ازخود خبر کرد شکار ازدست رفت

باوجودیکه این خبر تاسف اثر را بار بار شنیده بودم اما از كثرت گرفتاری بکارهای جهالت راشکویم بعیادت شان کسب افتخار نمیتوانستم عصر دوشنبه مولینا تفکر صاحب که از آشنایان قدیمی بنده ویکی ازمخلصان آقای معارف‌اند بمراجعهٔ دماغ تشریف آورده صحبت خوبی کردیم درأثنای صحبت یکی از سخنان شان همین بود که فرمودند ازاحوال معارف افندی خبردارید ؟ گفتم نی دریغباب خودرا سراپاخاطی ویکقلم عاصی میشمارم چه تا اینندم هرقدر کوشیده ام به زیارت حضور شان نایل نشده ام !

مولینا درجوابم گفتند نی برادر خوب نکردهٔ مبادا درین روزها خدا نخواسته جهان فانی را بدرود گویند وشما بخشر ازینباب مسئول باشید ! گفتم فردا اگر خدا نخواهد بهرصورتیکه شود رفته رفع خجالت ازخود میکنم . امروز بساعت ۹ پس ازکمی تردد خود را به پیش آستان شان یافتم با دربان تا میخواستم چیزی بگویم گفت :- اگر به دیدن آقا آمده اید بسم الله تکلیفی نیست ! ازعقبش راهی شده بیك اطاق باصفائی داخل شدم دیدم که ذات عالی دربستر ناتوانی برنگی افتاده اند که انسان را جای سرشك خون از دیده باریدن روا و گریبان هستی را تا دامن دریدن بجاست ! چشمانم بی‌اختیار پرآب گشته خودرا تاپهلوی بستر آن عالی منظر کشیدم وسلام داده از احوال شان جویا شدم لاکن کجا ..؟ باز آهسته بروی شان دست کشیده گفتم برای خدا چه‌حال است چشمان خودشان‌را باز نموده و بیك طرز ناامیدانه متحسرانه بسویم دیده وزیر لب چیزی گفتند که نتوانستم بشنوم سپس باحضراتیکه درمجلس حضور داشتند مانند دولت بیك خان تجارت ، ملاوردك طبابت ملك همت خان زراعت ، مولوی مقصدخان آرزو ، مستری کامیابخان جستجو ودیگر ذوات محترم بك احوال پرسی مختصری کرده ساکت شدم ؟ این حضرات مذکورات هم بباعث اتحادووداد فوق‌العادهٔ که باجناب معارف دارند ازشدت غم والم ازسرده بتو

شده‌اند که پریشانی وناتوانی ایشان هم آدم را جگر خون میسازد ..! از تمیز بیك خان که به‌پهلوی بنده نشسته بود پرسیدم که معالجهٔ آقای معارف را کی میکنند ؟ فرمود که چندی پیشتر گونه گونه معالجه‌ها کردند فائده نبخشید ! بنا علیه اعلیحضرت غازی که یگانه هواخواه معارف‌اند ازحضور اقدس خود دکتورهای معتبر ومعالجان باخبری رامقرر فرموده‌اند تا بدرستی علاج نموده توجه فوق العاده وسعی بی‌اندازه بکار برند

تمثال عالیقدر جلالت مآب فخامت انتساب محمد سلیمان خان آقای وزیر معارف که ازمساعیات وطن پرستانه شان معارف قدری رخ بترقی گذاشته

مگر خداوند کریم مهربان شده شفای کامل نصیب شان گرداند . علاوه بران شخص اعلیحضرت بنفس نفیس خودهم درهفته یك مرتبه خبرگیرانی احوال پرسی میفرمایند در احوالات شان روز بهتری دیده میشود معلوم شود که خدا چه میکند بعد ازختم این مکالمه ازهمه وداع کرده ازاطاق برآمدم اتفاق علیخان که از ملازمان قدیمی آقای

معارف است دیدم بروی یکی از خیابانها بالای چوک اتحاد نشسته و پسرك ۳ ساله آقای معارف را که « زرق بیکخان » نام دارد واز ابتدای جلوس اعلیحضرت تولد یافته در بغل خود گرفته است از جبین او نیز بوسه چند گرفته راه بیت الحزن خویش پیش گرفتم و دعا هائیکه ذات ستوده صفات پدر معنوی خودرا بدل کرده‌ام شرح آن خالی از ریاییت والسلام .

(امضا شایق)

[اطلاع یکی از وقائع نگاران محترم ما]
راناصاحب (کپطان پولیس در کوهات)

پسری دارد دوازده ساله که بهمراه سه بچه های دیگر بشکار رفته ، دوتا هم تفنك شکاری بالایشان بوده است .

افغانها آنهارا گرفتار کرده برده است وقتیکه بواسطهٔ پولتیکل افسرها از قبائل مذکوره پرسیده شده است گفته اند که بلی آنها گرفتار ما هستند تا شهالبدر های هندوستانرا رها نکنید ما اینهارا نمیدهیم وهرکه بدست ما بیاید میگیریم .

نظامنامهٔ تشکلات اساسیهٔ افغانستان

مابعد از شمارهٔ ۲٦

قاعدهٔ ۱٦۲ :— وظایف حاکم ها بقرار ذیل است :

اول ـ برای کشادن مکاتب ابتدائیه وبرای استخدام معلمین سیار مابین قبایل کوچی ازبالا دست خود سررشته گرفتن وتشویق وتحریك نمودن بچه های کوچی ودیهاتی را که درمکاتب ابتدائیه هستند از بهر تحصیل بمکاتب مراکز ولایات ومرکز سلطنت .

دوم ـ دستگیر ساختن وتعقیب نمودن هرگونه مجرمین ومحکومین گریزی که در داخل حکومتی او فرار ویا اخذ مقام نموده باشند .

سوم ـ تحریر کردن نفوس اهالی در جمیع دایرهٔ حکومتی خود بی کم و کاست بواسطهٔ مأمور نفوس .

چهارم — اجبار نمودن علاقه دار وقریه داررا براینکه جمیع تولدات ووفیات ونقل مکان ، وآتش زدگی خرمن وآمدگی سیلاب وازین قبیل وقوعات مهمه را بر وقت وزمانش برابر اخبار نمایند .

پنجم ـ تحصیل کردن محصول سرکاری تمامیها که بذمهٔ رعایای داخلهٔ حکومتی او باشد درداخل دائرهٔ نظامات بتوسط تحصیلدار هائیکه درتحت امر مامور مالیه حکومتی کار میکنند . واشخاصی را که در عدم ادای محصول سرکاری اصرار کنند، بایادداشت مامور مالیه بحضور مجلس مشوره محاکمه کردن وبعدالحکم تابسی روز بندی کردن

انقره گردید ونیز ازجانب بوکرین ، یك هیئت سفارت که بتعداد چهل وپنج افراد بود دراینجا رسیده است . اندازه شده است که در حکومت آزاد انقره قریباً سه‌صد نفر جماعه های سفارتی خارج که عموماً اکثر شان نمایندگان مشرق زمین واقل آن نمایندگان مغرب میباشند

« وکیل »

هیئت عالیه تعلیم یافتگان مکتب فیض مکتب حبیبه که‌مقرر خدمات مهمه‌وطن مقدسه‌افغان میباشند

(تیاری ترکان برای جنك)

خبر آستانه‌از روماه دارالسلطنه‌ایطالیاء مظهر است که حکومت انقره تیاریهای حربی خودرا برای جنك سرما که خیلی درین موسم بحاربه‌ماهرند تمام کرده است بلکه گفته‌میشود که‌در اکثرجاها معرکه های خفیف جاری گردید

« الخلیل »

(فتح عربان سرا کش)

اخبار مسلم سطینه‌درد دریکی از مقالات خود شکست افواج هسپانوی وفتح عربان را مینکارد ـ باوجود یکه افواج هسپانیه به تعداد یک‌لک به سامان اعلای حربی در « رف » اجتماع ومسلح بودند باز هم ازضربهٔ مهلک رضا کاران قونصل رف اینچنین شکست رذیلانه خوردند که برهمت وشجاعت اعرابیان سرا کش وثبات واولو العزمی سرکرده‌شان تمام عالم اسلام تحسینات وتمجیدات میفرستند چرا که اعرابیان بدون قوه اسلامی وحربهٔ دینی دیگر چیزی نداشتند بازهم اگرچیزی داشتند بمقابلهٔ اسلحه هسپانیه که یکی ازدول قوی مغرب زمین است هیچ گفته میشود ـــ

کپطان میکارتی « افسرفوجی هسپانیه » می گوید که تاحال تخمیناً پانزده ۱۵ هزار هسپانوی بدست عربان قیدمانده است ـ

« نصرت »

« معاهده کمالیها وبو کرن‌ها »

پیرس ۱۱ جنوری ـ یک پیغام انقره مظهراست که ترکان احرار واهالی بو کرن معاهده نمودند که شرائط آن چنانست :ـ

« ۱ » فریقین متفق اند که کار انصرام آبنای باسفورس « بدون مداخلت حفاظت قسطنطنیه و حقوق شاهی ترکیه » سپرد قنفرانس بین الملل کرده شود ـــ

« ۲ » بو کرن هـ انفسیخ مراعات مخصوصه را ازروی معاهده هذا منظور نمودند .

« ۳ » این سخن را قبول نمودند که معاهدات از جانب اناطولیه وسمرنا جبراً نافذ کرده نشده است ـــ

« ٤ » فریقین ازادی همدیکر را منظور نمودند ـ « بشارو دیلی نیوز »

اعلان ترک موالات درمصر

ازقاهره اطلاع رسیده که در مملکت مصر اعلان ترک موالات نسبت بحکومت انگلیسه کرده شد ـــ دراعلان مذکوره درخواست شده است که هیچ یک محبان وطن باید بهمراه انگریزان ومجالس شان مراودات ومناسبات نداشته باشند وتاوقتی که اجرای همین حکمت عملی برروی کار باشد لازمست که ترتیب وزارت جدید هم کرده نشود وبرای تصفیه دعاوی نزدحکام مصری بایدرفت وچیزی مبلغیکه ازمصریان دربنک های انگریزی میباشد کاملاً وابس گرفته شودوبذریعه جهازات انگریزی مال التجاره هیچ جا فرستاده نشود وکارکنان مصری که در جهازات انگلیسه کار میکنند باید دست ازکار کشیده قطع استعمال از مال واسباب انگریزی تمام مصریان بکنند ازاثر این مقاطعه نامه چهار نفرازامضا کنندگان محبوس وبسبب الزام نشریهٔ آن یک اخبار « منطبعه سکندریه » تعطیل وچهار نفر درقاهره گرفتار شدند ازشنیدن این بندشات بسیاری از طلبای دومکاتب اعلی ویک مدرسه تجارتی مظاهره واغتشاش نمودند . ـــ

دیلی نیوز وپاینیر

نامه‌نگار خصوصی اخبارمارننگ‌پوست [متعینه قاهره] می‌نویسد که درین هفته اخیره ماه جنوری بنابسبب جیاو وبیغما گری شورش پسندان برای تجاران مصر خیلی زیان بهم‌رسید علاوه بران حمله های شدیدی برعمارات انگلیسی اجرا شده‌باعث نقص زیاد گردید تمام مکاتب معطل‌وا کثر اسٹیشن های ریل وقصر های انگریزی سوختانده وویران شدند ازباعث این هرج ومرج افواج برطانیا مجبور بقبضه نمودن شهر گردیدند چون اجرای این خیالات بدون تیغ کشی نمیشد اجباراً دوازده نفر مقتول وچاه‌نفر مجروح شدند جمعیت زاغلول پاشا که بانی اینچنین شورشها گفته میشود برای برانگیختاندن مردم بر خلاف انگریزان روانه سوئز شدند خاص ازینکه اغتشاشات ومظاهرات درعموم محکمه‌جات گمرکات وغیره امورات مصر و مصریان بریاست ودر اسکندریه، چهارصدنفر شورش جیان گرفتار شدند . [نصرت]

فرنگستان

(وزارت جدید فرانس)

موسیو براند بسبب بعضی اختلافات مجبور به باستعفای وزارت عظمای خود گردید ـ همان بود که استعفایش منظوری یافته بعوضش موسیو پاینکار بوزارت فرانس منتخب و مقرر شد ـ مشار الیه مسئلهٔ قیام نمودن وزارت جدیده رامنتظر نموده گفته میشود که موسیوی ممدوح بوزارت خارجیه هم کار خواهد نمود ـ در دوائر عهده دار ها این خیال دائر است که که وزارت جدیده اصولاً مخالف وزارت سابقه نخواهد بود ـ

خبرپاریس مورخهٔ ۱۷ جنوری مشعر بر شروع شدن مباحثات سیاسی فرانس وانگلستان بوده‌اطلاع میدهند که لارد کرزن وموسیو پاینکار دردوران ملاقات ازمسائل سیاسیهٔ دول خود و بالخصوص از مسئلهٔ شرقیه بحث راندند واتفاق بهمین رسیدند که تصفیهٔ مسائل شرق باید پیش از موسم سرما انجام یافته شود ـــ

لندن ۱۷ جنوری سفیر اطالوی حسب‌الفیصلهٔ قنفرانس کینس از جرمن خواهش نموده که باید مندوبین خود را در کنفرانس موصوفه (منعقدهٔ ۸ مارچ) بفرستند ـ (پاینیر)

(تاوان جرمن)

لندن ۱۰ جنوری ـ از کینس اطلاع رسیده که جرمنی بایدمبلغ یک‌ارب وهفتاد وپنج کرور مارک طلائی ازسبب غرامات حربیهٔ خود برای دول از قرار ذیل جفساً برساند :ـــ

برای بریطانیا ، ده کرور مارک ـ
فرانس ، یک ارب و بیست پنج کرور مارک طلائی ـ
ایطالیا ، بیست و چهار کرور ـ
بلجیم ، دوازده کرور و پنجاه لک
ژاپون ، هفتاد لک
برای دول متحده دو کرور و هشتاد لک

از مبلغ یک ارب مارک طلائی که جرمنی به ماه جولائی سنه ۱۹۲۱ ادا نموده حق بلجیم پنجاه و یک کرور و نود لک و حق بریطانیا چهل و پنج کرور و حصهٔ ایطالیا دو کرور و ده لک می‌شود ـ

چیزیکه در سنه ۱۹۲۲ جرمن ادا می نماید از آن جمله ، برای بریطانیا هژده کرور و نود لک و ازین جمله ده کرور و نود لک برای فرانس قرض داده خواهد شد و برای بلجیم [illegible] باقیمانده وجه تاوان سنه ۲۲ داده می‌شود و در آینده پیسهٔ که برای فرانس از طرف جرمن میرسد بریطانیا قرض خود را خواهد گرفت (همدم)

(تصدیق معاهدهٔ بریطانیا و آیرلند)

لندن ۸ جنوری ـ از خبرایکه معاهده بریطانیه و آیرلیند بنا سبب کثرت آرا تصدیق نموده شد . خیلی اظهار طمانیت در دوائر انگلیسی و در آیرلاند کرده می‌شود ـ از تصدیق این معاهده ، در آیرلند یک سلطنت آزاد قائم می‌شود لیکن در حاله ، برای لیدران صاحب کثرت آرا فرض است که یک گورنمنت عارضی بسر کردگی مستر کالنس ، مستر گرفته قائم نمایند حاکمیت مسترهای موصوف نظر به حاکمیت های مختلف بر طانوی تفوق را داراست امید است که افواج انگریزی تخلیهٔ آیرلند را بزودی نمایند

لندن ۱۰ جنوری جلسه آن کمیته وزارت که برای تصفیهٔ مسائل آیرلند مقرر است روزانه بعمل می آید و این کمیته انتظار رسیدن قائم مقامان آیرلند را دارد که برای شان اختیارات نامه نسبت به قائم نمودن حکومت عارضی در آیرلند بدهد
(پاینیر)

(در اطراف کنفرانس واشنگتن)

بر حسب اطلاعی که از آژانس ریوتر رسیده است کمیسیون امور شرق اقصی کنفرانس واشنگتن تصمیمی اتخاذ نموده است که بموجب آن نه دولی که در کنفرانس واشنگتن حضور داشته اند متعهد می‌شوند هیچگونه قرار داد اتحادی که تمامیت چین را نقض نماید منعقد نه نماید ـ

هیئت نمایندگان انگلستان اظهار داشت که برای مطرح نمودن مسائل مالی اروپا هنوز خود را آماده نساخته وازین جهت مخالف آنست که اینگونه مسائل در کنفرانس کنونی مطرح مذاکره واقع گردند

(ایران) (عبدالجبار)

در چهاپ خانه حروفی دارالسلطنهٔ کابل طبع گردید

(سر محرر پاینده محمد)